

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. IV. Secunda conclusio stabilitur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

& tamen Deus & creaturæ intellectuales distinguuntur plusquam specie, & ne quidem in genere conveniunt. Licet ergo omnes Angeli sint specie inter se diversi, quia tamen in gradu intellectualitatis, & in eodem modo operandi in ordine ad convictum politicum conveniunt, omnesque ad eundem finem beatitudinis ordinantur perfecta amicitia, politia, ac societas inter illos reperitur; & similiter inter animas beatas & Angelos, quaravis in omnium sententia, animæ rationales ab Angelis specie differant. Adde D. Thomas loco citato de spirit. creat. in solut. ad 5, *Quod cum affectio sequatur cognitionem, quanto cognitio est universalior, tanto affectio eam sequens magis respicit commune bonum, & quanto cognitio est magis particularis, tanto affectio ipsam sequens, magis respicit privatum bonum; unde & in nobis privatum a dilecto, ex cognitione sensitiva oritur; dilectio vero communis & absoluti boni, ex cognitione intellectuali.* Quia ergo Angeli quando sunt alii, tunc tantum habent scientiam magis universalem, ut Dionysius dicit 12. cap. *Angelice hierarchie, idem eorum dilectio maxime respicit commune bonum. Magis ergo distinguuntur se invicem, si specie differant, quod magis pertinet ad perfectionem universalem, ut ostensum est, quam si in specie convenirent, quod pertinet ad bonum privatum unius speciei.*

Obijcies ultimò: Si in qualibet specie non essent plures Angeli, sequeretur quòd plures Angelorum species totaliter damnarentur, quòd divinae pietati repugnare videretur. Sed facile respondetur, quòd sicut non est inconueniens, quòd tota aliqua species integrè beatificetur in quolibet Angelo beatitudinem obtinente: ita non debet reputari inconueniens, quòd tota aliqua species damnetur; recompenatur enim integra damnatio aliquarum specierum, in integrè aliarum beatificatione.

§. IV.

Secunda conclusio stabilitur.

¶ Dico secundo, etiam de potentia Dei absoluta, non posse Angelos intra eandem speciem multiplicari,

Hæc conclusio est expressa sententia D. Thomæ hic art. 4. ubi sic dicitur: *Quidam dixerunt quòd omnes Angeli sunt unius speciei. Sed hoc est impossibile: ea enim que conveniunt specie & differunt numero, conveniunt in forma, sed distinguuntur in materia: ergo Angeli non sunt compositi ex materia & forma, ut dictum est supra, sequitur quòd impossibile est esse duos Angelos unius speciei: sicut etiam impossibile est quòd essent plures albedines separate, aut plures humanitates, cum albedines non sint plures, nisi secundum quòd sunt in pluribus substantiis. Et infra sequitur 7. art. 7. improbens sententiam Origenis, docentis Angelos, & animas humanas, esse unius speciei, dicit formaliter: *Non potest intelligi quòd aliqua forma separata sit nisi una unius speciei: quòd autem intelligi nequit, repugnat, & non potest de absoluta Dei potentia fieri.* Item in questione de spirit. creat. art. 8. ait: *Si Angelus est forma simplex, abstracta a materia, impossibile est eam fingere quòd sint plures Angeli unius speciei.* Quibus verbis hanc fundamentalem nostram conclusionem innuat rationem: Repugnat quòd forma simplex, & a materia tam actu quam aptitudine separata, seu quæ nullum dicit ordinem ad materiam, solo numero multiplicetur: Sed talis est natura Angelica: Ergo repugnat illam intra eandem speciem solo numero multiplicari. Minor patet ex dictis art. 1. major verò, quam*

A negant Adversarij, multipliciter ostenditur. Primo ex Aristotele 12. Metaph. cap. 8. text. 49. dicente: *Quæcumque numero sunt multa, ea materiam habent.*

Neque valet solutio Scoti, dicentis Philosophum nomine materiæ non intelligere materiam primam, sed hæc ceitatem: seu differentiam individualè; quæ quia se habet materialiter respectu essentia, materia totius appellari potest, ad distinctionem materiæ primæ, quæ materia partis dicitur, eò quòd una cum forma totum componat. Non valet, inquam, hæc responsio: tum quia Aristoteles ibi docet primum motorem esse incorporeum & spiritualem, & carere materia; ac subinde ibi loquitur de materia, ex cuius carentia Deus redditur spiritualis & incorporeus, quæque non est hæc ceitas, seu differentia individualis, sed materia prima, ut patet: tum etiam, quia ibi Philosophus probat primum motorem esse unicum numero, & non plures, ex eo quòd careat materia: si autem nomine materiæ hæc ceitatem, seu differentiam individualè intelligeret, nihil probaret: quia dici posset plures primos motores habere plures hæc ceitates, seu differentias individuales, quamvis materia careant, imò eus discursus esset omnino nugatorius, meraque petitio principij: sensus enim esset, idè primum motorem esse unum, & non plures, quia non habet plures hæc ceitates, seu differentias individuales: Sed hoc ipsum est probandù, quia de hoc est difficultas, quare scilicet non sint in Deo plures differentia individuales: Ergo peteret principium, & non probaret intentum. Ergo Philosophus ibi loquitur de materia prima, non verò de hæc ceitate, seu differentia individuali.

Secundò probatur Major exemplo quo utitur Divus Thomas hic articulo 4. scilicet albedinis, quæ si esset ab omni subiecto, tam actu, quam aptitudine, separata, repugnet illi in plura individua dividi. *Cum albedines, inquit, non sint plures, nisi secundum quòd sunt in pluribus substantiis.*

Tertiò eadem Major ratione suadet. Illi formæ repugnat dividi in plura individua, cui repugnat diversimodè participari: Atqui formæ irreceptibili in materia & subiecto, repugnat diversimodè participari: Ergo & in plura individua dividi. Major est certa: cum enim omnia individua unius speciei a omni conveniant in perfectione intrinseca & essentiali suæ speciei, solumque differant in diversis modis substantialibus habendi eam, illi formæ repugnat habere plura individua, cui repugnat diversimodè haberi, sive participari à pluribus individuis. Minor verò probatur. Illi formæ repugnat diversimodè participari, cui repugnat limitato sive inadæquato modo communicari: Sed formæ irreceptibili in materia & subiecto, repugnat limitato modo communicari: Ergo diversimodè participari. Major est certa: ut enim aliqua forma diversimodè participetur, necesse est quòd modi, quibus participabilis est, sint finiti & limitati; alioquin non essent distincti & inæquales, subindeque falsum esset quòd forma diversimodè & inæqualiter participaretur. Minor verò probatur. Illi formæ repugnat inadæquato & limitato modo participari, cui repugnat illud omne à quo potest provenire quòd limitato modo participetur: cum enim unumquodque limitetur per suum oppositum, puta actus seu forma specifica per potentiam,

62 tentiam, five materiam, vel subiectum, ut alicui A formæ non repugnet inadæquato & limitato modo participari, necesse est quod ipsi non repugnet illud unde potest provenire limitatio & inadæquatio participationis illius, scilicet materia aliqua five subiectum: Atqui formæ irreceptibili in materia & subiecto, repugnat illud omne à quo potest provenire quod modo limitato & inadæquato participetur, ut ex ipsis terminis constat; Ergo illi repugnat inadæquato & limitato modo participari.

63 Confirmatur & magis illustratur hæc ratio. Substantia simplices, & à materia omnino separata, sunt infinitæ secundum quid, & intra propriam speciem; quia carent limitativo illius, scilicet materia, quæ habet limitare formam, sicut subiectum limitat accidentia, ut docet Sanctus Thomas hic articulo 2. ad 4. his verbis: *Substantia immateriales creata sunt finita secundum suum esse; sed infinita secundum quod eorum forma non sunt recepta in alio: sicut si diceremus albedinem, separatam existentem, esse infinitam secundum rationem albedinis, quia non contrahitur ad aliquod subiectum: Sed quod intra aliquam speciem est infinitum, non potest intra illam multiplicari; sicut quod est infinitum simpliciter, non potest esse nisi unum, ut idem Sanctus Doctor declarat supra questione 1. articulo 3. ubi unitatem Dei ex eius infinitate demonstrat; Ergo forma simplex, & à materia omnino separata, solo numero multiplicari non potest.*

Confirmatur amplius: Ideo infinitum simpliciter non potest esse nisi unum, quia totam entis perfectionem continet, ut docet Divus Thomas ubi supra; Sed forma intra aliquam speciem infinita, totam illius perfectionem continet: Ergo intra illam multiplicari non potest.

64 Responder Suarez lib. 1. de Angelis cap. 15. formam abstractam, & intra aliquam speciem infinitam, omnem ejus perfectionem essentialem continere, non tamen totam ejus perfectionem entitativam; quia illa abstractio & infinitas non impediunt quod talis forma sit individua; omnis autem natura creata individua, addit aliquid secundum rationem ipsi speciei, quod non est de essentia ejus. Sed hæc responsio impugnetur infra: ostendemus enim singularitatem in formis seu substantiis separatis nihil superaddere speciei, easque per eandem omnino rationem constitui in esse specifico & individua; li; & per consequens omnem speciei perfectionem, tam entitativam, quam essentialem continere.

65 Denique principalis Major ratione fundamentali probatur. Materia, vel ordo ad illam, est id à quo tanquam à prima radice unitas & distinctio numerica desumuntur: Ergo forma quæ caret omni materia, & ordine ad illam, non potest solo numero multiplicari. Consequentia patet, Antecedens probatur. Unitas enim & distinctio numerica nequeunt à forma ut à prima radice procedere, e, eod quod omnis unitas aut distinctio proveniens à forma, formalis sit, & consequenter specifica ac essentialis. Distinctio etiam numerica, seu individualis, non potest sumi ab existentia; cum existentia naturam individuum supponat (natura enim communis non est immediata & per se ipsam capax existentie) nec etiam à subsistentia, ob eandem rationem; unde humanitas Christi, ut individua, fuit præsupposita assumptioni: nec denique potest eadem distinctio

numerica, cum sit intrinseca & substantialis (sic enim duo individua non distinguuntur essentialiter, distinguuntur tamen intrinsece, & substantialiter) ab accidentibus provenire: Ergo solum potest à materia, vel ex ordine ad illam, ut à prima radice desumi.

Respondet Suarez ubi supra, res carentes materiâ distingui numericè, per proprias entitates. Sed hæc responsio frivola est: nam licet duo individua per proprias entitates numericè distinguantur, debet tamen in illis assignari principium aliquod radicale, unde distinctio illa numerica desumatur; quia quilibet gradus metaphysicus debet fundari in entitate physica, & ab illa ut tali tanquam à prima radice desumi: unde Philosophi docent in rebus corporeis genus sumi à materia, & differentiam à forma; in spiritualibus verò illud sumi à tota essentia ut determinabili: istam verò ab eadem ut determinativa, ut supra art. 1. §. ultimo ex Divo Thoma declaravimus. Cum ergo in forma simplici, & à materia tam aptitudine quam actu separata, nihil possit assignari, à quo ut à prima radice distinctio numerica proveniat, sequitur illam non posse intra eandem speciem solo numero multiplicari. Dixit autem, *tam aptitudine, quam actu*: quia ad distinctionem numericam alicujus formæ sufficit quod sit apta informare materiam, unde accidentia Eucharistica, à subiecto separata, solo numero distinguuntur à pluribus aliis, quia dicuntur habitudinem ad aliquod speciale subiectum à quo divinitus separata sunt. Similiter anima rationalis, etiam prius naturâ quam infundatur corpori, & post separationem à corpore, est una numero, & ab aliis numericè distincta, propter specialem habitudinem quam dicit ad hoc numero corpus potius quam ad aliud: Ex quo soluta manet plures Adversarii Instantia.

Ex hoc etiam patet, Deum, non solum de potentia ordinaria, sed neque etiam de extraordinaria & absoluta, posse plures Angelos ejusdem speciei, & solo numero distinctos, producere. Deficiente enim principio interno distinctionis & multiplicationis numericæ, repugnat fieri distinctionem & multiplicationem numericam. Sed natura Angelica, cum careat omni materia, & ordine ad illam, caret omni principio numericæ distinctionis; quia remoto omni ordine ad materiâ, solum restat in Angelis forma, in ratione & officio formæ, hoc est in ratione procedendi & formalisandi; hoc enim est manifestum, scilicet dare speciem rei: Ergo Deus, etiam de potentia extraordinaria, & absoluta, nequit plures Angelos solo numero diversos producere.

66 Dices, Non repugnat adjungi Angelis ab extrinseco aliquod principium, quod non sit materia, per quod fiat distinctio & multiplicatio individualis.

Sed contra: Cum differentia individualis (ut supra dicebamus) sit intrinseca & substantialis, repugnat illam provenire ab aliquo quod sit accidentale Angelo; & ab ipso separabile: Sed quidquid à Deo communicatur præterminatim Angelo, est accidentale, & separabile ab ipso: Ergo non potest substantia Angeli distinguatur multiplicari numericè, per aliquid illi præternaturaliter à Deo communicatum; sicut repugnat genus conaturaliter dividi, nisi per differentias conaturales & ejusdem ordinis.

Addo quod, proprium est causæ intrinsece, causare per propriam entitatem, & non per aliquid

quod superadditum: unde communiter dicitur, quod in causis intrinsicis non datur distinctio potentie ordinaria & extraordinaria: Sed principium individuationis habet rationem causae intrinsicae, non verò extrinsecæ: Ergo solum per propriam entitatem, & non per aliquid illi adjunctum, unitatem aut distinctiorem individualementem causare potest.

§. V.

Præcipua objectiones solvuntur.

Contra hanc conclusionem in primis objicit Suarez loco citato testimonium Divi Thomae, desumptum ex opusculo 16. §. restat autem, ubi in fine solutionis primæ objectionis Averrois ait: Valde ruditer argumentantur ad ostendendum, quod Deus facere non possit quod sint multi intellectus ejusdem speciei, credentes hoc implicare contradictionem. Unde addit Suarez, opinio Divi Thomae videtur fuisse, quod possunt esse plures Angeli solo numero distincti, de potentia Dei absoluta, non autem de potentia ordinaria: nam ita (inquit) visis est explicare mentem suam in dicto opusculo 16. Quare ibidem numerant verba, quasi essent sancti Doctoris, italico caractere conscripta, refert: *Licet substantia separata non habeant in sua natura causam distinctionis, nec naturalem cursum multiplicationis, possunt tamen sortiri multiplicationem ex supernaturali causa, nec esse implicatio contradictionis:* hæc Suarez. Ubi sinceritatem & fidelitatem, nedum in sententia, sed etiam in verbis D. Thomae referendis, maxime desidero. In primis enim falsum est, quod ibi D. Thomas sentire videatur, posse dari plures Angelos solo numero distinctos, de potentia Dei absoluta, non autem de potentia ordinaria: ibi enim non agit de Angelis, sed de intellectibus humanis, inter quos & Angelos magnum versatur discrimen, ut patet ex supra dictis. Falsum est etiam, quod D. Thomas ibidem scripserit illa verba, quæ ex ipso refert Suarez: *Licet substantia separata non habeant in sua natura &c.* sed solum ista: *Sic ergo intellectus, si naturaliter esset unus omnium, quia non haberet naturalem causam multiplicationis, posset tamen sortiri multipliciter ex supernaturali causa, nec esse implicatio contradictionis.* Quod non tantum dicitur propter propositum, sed magis ne hoc argumentandi forma ad alia extendatur: sic enim possent concludere, quod Deus non potest facere quod mortui resurgant, & quod cæci ad visum reparentur. Unde Suarez loco INTELLECTUS, posuit SUBSTANTIAS SEPARATAS; & quod D. Thomas dixit de intellectu humano, voluit ille dici de Angelis.

Et ergo S. Doctoris mens clarè percipiatur, sciendum est, illum ibi disputare contra Averroistas, qui ponebant intellectum humanum esse separatum & unum, & nullo modo multiplicari posse, quia in se materialis forma non est: formam autem immaterialem dicebantur non posse multiplicari, etiam per ordinem ad materiam, sed hoc implicare contradictionem, quia habere materiam dicebant requiri ad multiplicationem materialem. Ad quod D. Thomas dicit, quod substantiæ separate sunt individua & singulares, non autem individuari ex materia, sed ex hoc ipso quod non sint in alio, & per consequens non participari à multis. Ex quo, inquit, sequitur, quod si aliqua forma nata est

A participari ab aliquo, ita quod sit actus alicujus materia, illa potest individuari & multiplicari per comparisonem ad materiam. Ostensum est autem, quod intellectus est virtus anime, quæ est actus corporis: in multis igitur corporibus sunt multe anime. Hæc D. Thomas. Ex quo patet intentum illius in prædicto loco esse, quod non repugnet intellectualem naturam, ex eo quod intellectualis est, multiplicari, dummodo dicat ordinem ad materiam. De Angelis autem nihil ibi tractat: quia repugnantiæ multiplicationis eorum non oritur ex naturæ intellectuali, ex eo quod immaterialis & incorporea est, sed ex eo quod omnino separata & irreceptibilis sit, ita quod nec materiam includat, nec ordinem dicat ad illam, ut antea declaratum est. Quando verò S. Doctor ait: *Si intellectus naturaliter esset unus omnium, quia non haberet naturalem causam multiplicationis, posset tamen sortiri multiplicationem ex supernaturali causa, nec esse implicatio contradictionis, &c.* solum intendit reprobare illam consequentiam & formam argumentandi: *Aliquid ex natura sua repugnat alicui: Ergo etiam supernaturaliter id repugnat.* Quam consequentiam merito rudem argumentationem appellat, eò quod plura sint quæ naturaliter repugnant rebus, & tamen ex supernaturali & divina virtute illis convenire possunt, ut lapidi furtum ferri, cæco videre, mortuis resurgere &c. ut ipse ibidem aperte declarat.

Consequenter secundo aliqui, tres istos articulos: *Quia intelligentiæ non habent materiam, Deus non potest facere plures ejusdem speciei. Deus non potest multiplicare individua sub una specie, sine materia. Forma non recipiunt divisionem, nisi secundum materiam: olim fuisse proscriptos, & damnatos ut erroneos ab Academia Parisiensi.*

Verum hæc censura imprudenter in doctrinam Divi Thomæ lata, anno 1325. à Stephano Episcopo Parisiensi, qui erat caput Universitatis, revocata est, & D. Thomæ doctrina approbata, & multis encomiis celebrata, ut videri potest apud Bergomensensem, in tabula aurea. Idem fecere plures summi Pontifices, quos initio primi Tomi retulimus. Adde quod liber prædictam Academiæ Parisiensis censuram continens, proscriptus est, & librorum prohibitorum catalogo inscriptus.

D Objicitur tertio: Si Angeli non possent solo numero multiplicari, maxime quia individuatione sumitur à materia, vel ab ordine ad illam, tanquam à prima radice: Sed hoc fundamente nimis probat: Ergo &c. Major patet ex supra dictis, Minor probatur. Nam ex hoc principio sequitur non dari individuationem in natura Angelica, & Angelos habere unitatem specificam tantum sine numerica; eo modo quo Plato ponebat rerum ideas separatas: Sed hoc videtur ridiculum: Ergo absurdum videtur dicere, individuationem sumi à materia, vel ab ordine ad illam.

Et respondeo concessâ Majori, negando Minor. Ad cujus probationem nego sequelam Majoris: nam ut inquit D. Thomas quæst. unicâ de spirit. creaturis art. 8. ad 4. *Sicut forma quæ est in subjecto, vel materia, individuatur per hoc quod est esse in hoc; ita forma separata individuatur per hoc quod non est nata in aliquo esse: sicut enim esse in hoc excludit communitatem universalem quod prædicatur de multis, ita non posse esse in aliquo. Idem docet supra quæst. 3. art. 2. ad 3. ubi licet ait: Forma quæ sunt receptibiles in materia, individuantur per materiam... sed illa forma quæ non est receptibilis in materia, sed*

